

Āstar

Akhaswerus Jashn Manātā Hai

¹ Akhaswerus Bādshāh kī saltanat Bhārat se le kar Ethopiyā tak 127 sūboñ par mushtamil thī. ² Jin wāqiyāt kā zikr hai wuh us waqt hue jab wuh Sosan Shahr ke qile se hukūmat kartā thā. ³ Apnī hukūmat ke tīsre sāl meñ us ne apne tamām buzurgoñ aur afsaroñ kī ziyāfat kī. Fāras aur Mādī ke fauji afsar aur sūboñ ke shurafā aur ra'īs sab sharik hue. ⁴ Shahanshāh ne pūre 180 din tak apnī saltanat kī zabardast daulat aur apnī quwwat kī shān-o-shaukat kā muzāharā kiyā.

⁵ Is ke bād us ne Sosan ke qile meñ rahne wāle tamām logoñ kī chhoṭe se le kar baṛe tak ziyāfat kī. Yih jashn sāt din tak Shāhī Bāgh ke sahan meñ manāyā gayā. ⁶ Marmar * ke satūnoñ ke darmiyān katān ke safed aur qirmizī rang ke qīmtī parde laṭkāe gae the, aur wuh safed aur arghawānī rang kī ḍoriyoñ ke zariye satūnoñ meñ lage chāndī ke chhalloñ ke sāth bandhe hue the. Mehmānoñ ke lie sone aur chāndī ke sofe pachchikārī ke aise farsh par rakhe hue the jis meñ marmar ke alāwā mazīd tīn qīmtī patthar istemāl hue the. ⁷ Mai sone ke pyāloñ meñ pilāi gai. Har pyālā farq aur lāsānī thā, aur bādshāh kī faiyāzī ke mutābiq shāhī mai kī kasrat thī. ⁸ Har koī jitnī jī chāhe pī saktā

---

* **1:6** Lafzī tarjumā: sang-e-jarrāhat, alabaster.

thā, kyonki bādshāh ne hukm diyā thā ki sāqī mehmānoñ kī har khāhish pūrī karen.

Washtī Malikā kī Bartarafi

⁹ Is daurān Washtī Malikā ne mahal ke andar khawātīn kī ziyāfat kī. ¹⁰ Sātweñ din jab bādshāh kā dil mai pī pī kar bahal gayā thā to us ne un sāt khwājāsaroñ ko bulāyā jo khās us kī khidmat karte the. Un ke nām Mahūmān, Bizzatā, Kharbūnā, Bigtā, Abagtā, Zitār aur Karkas the. ¹¹ Us ne hukm diyā, “Washtī Malikā ko shāhī tāj pahnā kar mere huzūr le āo tāki shurafā aur bāqī mehmānoñ ko us kī khūbsūratī mālūm ho jāe.” Kyonki Washtī nihāyat khūbsūrat thī. ¹² Lekin jab khwājāsarā malikā ke pās gae to us ne āne se inkār kar diyā.

Yih sun kar bādshāh āg-bagūlā ho gayā ¹³ aur dānāoñ se bāt kī jo auqāt ke ālim the, kyonki dastūr yih thā ki bādshāh qānūnī muāmaloñ meñ ulamā se mashwarā kare. ¹⁴ Ālimoñ ke nām kārshīnā, sitār, admātā, Tarsīs, maras, marsīnā aur Mamūkān the. Fāras aur Mādī ke yih sāt shurafā āzādī se bādshāh ke huzūr ā sakte the aur saltanat meñ sab se ālā ohdā rakhte the.

¹⁵ Aḳhaswerus ne pūchhā, “Qānūn ke lihāz se Washtī Malikā ke sāth kyā sulūk kiyā jāe? Kyonki us ne khwājāsaroñ ke hāth bheje hue shāhī hukm ko nahīn mānā.”

¹⁶ Mamūkān ne bādshāh aur dīgar shurafā kī maujūdagī meñ jawāb diyā, “Washtī Malikā ne is se na sirf bādshāh kā balki us ke tamām shurafā aur saltanat ke tamām sūboñ meñ rahne wālī qaumoñ kā bhī gunāh kiyā hai. ¹⁷ Kyonki jo kuchh us ne kiyā hai wuh tamām khawātīn ko

mālūm ho jāegā. Phir wuh apne shauharoñ ko haqīr jān kar kaheñgī, ‘Go bādshāh ne Washtī Malikā ko apne huzūr āne kā hukm diyā to bhī us ne us ke huzūr āne se inkār kiyā.’¹⁸ Āj hī Fāras aur Mādī ke shurafā kī bīwiyañ malikā kī yih bāt sun kar apne shauharoñ se aisā hī sulūk kareñgī. Tab ham zillat aur ghusse ke jāl meñ ulajh jāeñge.¹⁹ Agar bādshāh ko manzūr ho to wuh elān kareñ kī Washtī Malikā ko phir kabhī Akhaswerus Bādshāh ke huzūr āne kī ijāzat nahīñ. Aur lāzim hai kī yih elān Fāras aur Mādī ke qawānīn meñ darj kiyā jāe tāki use mansūkh na kiyā jā sake. Phir bādshāh kisī aur ko malikā kā ohdā deñ, aisī aurat ko jo zyādā lāyq ho.²⁰ Jab elān pūrī saltanat meñ kiyā jāegā to tamām aurateñ apne shauharoñ kī izzat kareñgī, khāh wuh chhoṭe hoñ yā bare.”

²¹ Yih bāt bādshāh aur us ke shurafā ko pasand āī. Mamūkān ke mashware ke mutābiq ²² Akhaswerus ne saltanat ke tamām sūboñ meñ khat bheje. Har sūbe ko us ke apne tarz-e-tahrīr meñ aur har qaum ko us kī apnī zabān meñ khat mil gayā kī har mard apne ghar kā sarparast hai aur kī har khāndān meñ shauhar kī zabān bolī jāe.

2

Naī Malikā kī Talāsh

¹ Bād meñ jab bādshāh kā ghussā ṭhandā ho gayā to malikā use dubārā yād āne lagī. Jo kuchh Washtī ne kiyā thā aur jo faisla us ke bare meñ huā thā wuh bhī us ke zahan meñ ghūmtā rahā. ² Phir us ke mulāzimoñ ne khayāl pesh

kiyā, “Kyoñ na pūrī saltanat meñ shahanshāh ke lie khūbsūrat kuñwāriyāñ talāsh kī jāeñ? ³ Bādshāh apnī saltanat ke har sūbe meñ afsar muqarrar karen jo yih khūbsūrat kuñwāriyāñ chun kar Sosan ke qile ke zanānkhāne meñ lāeñ. Unheñ zanānkhāne ke inchārj Haijā khwājāsarā kī nigarānī meñ de diyā jāe aur un kī khūbsūrati barhāne ke lie rang nikhārne kā har zarūri tariqā istemāl kiyā jāe. ⁴ Phir jo larḳī bādshāh ko sab se zyādā pasand āe wuh Washtī kī jagah malikā ban jāe.”

Yih mansūbā bādshāh ko achchhā lagā, aur us ne aisā hī kiyā.

⁵ Us waqt Sosan ke qile meñ Binyamīn ke qabile kā ek Yahūdī rahtā thā jis kā nām Mardakī bin Yāir bin Simāi bin Qīs thā. ⁶ Mardakī kā khāndān un Isrāīliyoñ meñ shāmil thā jin ko Bābal kā bādshāh Nabūkadnazzar Yahūdāh ke bādshāh Yahūyākīn * ke sāth jilāwatan karke apne sāth le gayā thā. ⁷ Mardakī ke chachā kī ek nihāyat khūbsūrat beṭī banām Hadassāh thī jo Āstar bhī kahlātī thī. Us ke wālidain ke marne par Mardakī ne use le kar apnī beṭī kī haisiyat se pāl liyā thā.

⁸ Jab bādshāh kā hukm sādīr huā to bahut-sī larḳiyoñ ko Sosan ke qile meñ lā kar zanānkhāne ke inchārj Haijā ke sapurd kar diyā gayā. Āstar bhī un larḳiyoñ meñ shāmil thī. ⁹ Wuh Haijā ko pasand āi balki use us kī khās mehrbānī hāsil huī. Khwājāsarā ne jaldī jaldī banāw-singār kā silsilā shurū kiyā, khāne-pīne kā munāsib

---

* **2:6** Ibrānī meñ Yahūyākīn kā mutarādīf Yakūniyāh mustāmal hai.

intazām karwāyā aur shāhī mahal kī sāt chunīdā naukarāniyān Āstar ke hawāle kar dīn. Rihāish ke lie Āstar aur us kī lar̥kiyoñ ko zanān̥khāne ke sab se achchhe kamre die gae.

¹⁰ Āstar ne kisī ko nahīn batāyā thā ki main Yahūdī aurat hūn, kyonki Mardakī ne use hukm diyā thā ki is ke bāre meñ khāmosh rahe. ¹¹ Har din Mardakī zanān̥khāne ke sahan se guzartā tāki Āstar ke hāl kā patā kare aur yih ki us ke sāth kyā kyā ho rahā hai.

¹²⁻¹³ Aḳhaswerus Bādshāh se milne se pahle har kuñwārī ko bārah mahīnoñ kā muḡarrarā banāw-singār karwānā thā, chhih māh mur ke tel se aur chhih māh balsān ke tel aur rang nikhārne ke digar tarīqoñ se. Jab use bādshāh ke mahal meñ jānā thā to zanān̥khāne kī jo bhī chīz wuh apne sāth lenā chāhtī use dī jātī.

¹⁴ Shām ke waqt wuh mahal meñ jātī aur agle din use subah ke waqt dūsre zanān̥khāne meñ lāyā jātā jahān bādshāh kī dāshtāeñ shāshjaz khwājāsārā kī nigarānī meñ rahtī thīn. Is ke bād wuh phir kabhī bādshāh ke pās na ātī. Use sirf isī sūrat meñ wāpas lāyā jātā ki wuh bādshāh ko khās pasand ātī aur wuh us kā nām le kar use bulātā.

Āstar Malikā Ban Jātī Hai

¹⁵ Hote hote Āstar bint Abīkhail kī bārī āī. (Abīkhail Mardakī kā chachā thā, aur Mardakī ne us kī beṭī ko lepālak banā liyā thā.) Jab Āstar se pūchhā gayā ki āp zanān̥khāne kī kyā chīzeñ apne sāth le jānā chāhtī haiñ to us ne sirf wuh kuchh le liyā jo Haijā khwājāsārā ne us ke

lie chunā. Aur jis ne bhī use dekhā us ne use sarāhā. ¹⁶ Chunānche use bādshāh kī hukūmat ke sātweñ sāl ke dasweñ mahīne banām tebat meñ Aḳhaswerus ke pās mahal meñ lāyā gayā.

¹⁷ Bādshāh ko Āstar dūsri larḳiyōñ kī nisbat kahīñ zyādā pyārī lagī. Dīgar tamām kuñwāriyōñ kī nisbat use us kī ḳhās qabūliyat aur mehrbānī hāsil huī. Chunānche bādshāh ne us ke sar par tāj rakh kar use Washtī kī jagah malikā banā diyā. ¹⁸ Is mauḳe kī ḳhushī meñ us ne Āstar ke ezāz meñ baḳī ziyāfat kī. Tamām shurafā aur afsarōñ ko dāwat dī gaī. Sāth sāth sūboñ meñ kuchh ṭaiksoñ kī muāfi kā elān kiyā gayā aur faiyāzī se tohfe taqsīm kie gae.

Mardakī Bādshāh ko Bachātā Hai

¹⁹ Jab kuñwāriyōñ ko ek bār phir jamā kiyā gayā to Mardakī shāhī sahan ke darwāze meñ baiṭhā thā. † ²⁰ Āstar ne ab tak kisī ko nahīñ batāyā thā ki maiñ Yahūdī hūñ, kyoñki Mardakī ne yih batāne se manā kiyā thā. Pahle kī tarah jab wuh us ke ghar meñ rahtī thī ab bhī Āstar us kī har bāt māntī thī.

²¹ Ek din jab Mardakī shāhī sahan ke darwāze meñ baiṭhā thā to do ḳhwājāsarā banām Bigtān aur Tarsh ḡhusse meñ ā kar Aḳhaswerus ko qatl karne kī sāzishēñ karne lage. Donoñ shāhī kamroñ ke pahredār the. ²² Mardakī ko patā chalā to us ne Āstar ko ḳhabar pahuñchāi jis ne Mardakī kā nām le kar bādshāh ko ittalā dī. ²³ Muāmale kī taftish kī gaī to durust sābit huā,

---

† **2:19** Shāhī sahan ke darwāze meñ shāhī intazāmiyā thī, is lie ain mumkin hai ki Mardakī shāhī mulāzim ho.

aur donoñ mulāzimoñ ko phānsī de dī gaī. Yih wāqiyā bādshāh kī maujūdagī meñ us kitāb meñ darj kiyā gayā jis meñ rozānā us kī hukūmat ke aham wāqiyāt likhe jāte the.

3

Hāmān Yahūdī Qaum ko Halāk Karnā Chāhtā Hai

¹ Kuchh der ke bād bādshāh ne Hāmān bin Hammadātā Ajājī ko sarfarāz karke darbār meñ sab se ālā ohdā diyā. ² Jab kabhī Hāmān ā maujūd hotā to shāhī sahan ke darwāze ke tamām shāhī afsar muñh ke bal jhuk jāte, kyoñki bādshāh ne aisā karne kā hukm diyā thā. Lekin Mardakī aisā nahīn kartā thā.

³ Yih dekh kar dīgar shāhī mulāzimoñ ne us se pūchhā, “Āp bādshāh ke hukm kī khilāfwarzī kyoñ kar rahe haiñ?”

⁴ Us ne jawāb diyā, “Maiñ to Yahūdī hūñ.” Roz baroz dūsre use samjhāte rahe, lekin wuh na mānā. Ākhirkār unhoñ ne Hāmān ko ittalā dī, kyoñki wuh dekhnā chāhte the ki kyā wuh Mardakī kā jawāb qabūl karegā yā nahīn.

⁵ Jab Hāmān ne khud dekhā ki Mardakī mere sāmne muñh ke bal nahīn jhuktā to wuh āg-bagūlā ho gayā. ⁶ Wuh fauran Mardakī ko qatl karne ke mansūbe banāne lagā. Lekin yih us ke lie kāfī nahīn thā. Chūñki use batāyā gayā thā ki Mardakī Yahūdī hai is lie wuh Fārsī saltanat meñ rahne wāle tamām Yahūdiyoñ ko halāk karne kā rāstā dhūñḍne lagā.

7 Chunānche Aḳhaswerus Bādshāh kī hukūmat ke 12weñ sāl ke pahle mahīne Nīsān * meñ Hāmān kī maujūdagī meñ qurā ḍālā gayā. Qurā ḍālne se Hāmān Yahūdiyoñ ko qatl karne kī sab se mubāarak tāriḳh mālūm karnā chāhtā thā. (Qurā ke lie ‘pūr’ kahā jātā thā.) Is tarīqe se 12weñ mahīne Adār kā 13wāñ din † niklā. 8 Tab Hāmān ne bādshāh se bāt kī, “Āp kī saltanat ke tamām sūboñ meñ ek qaum bikhrī huī hai jo apne āp ko dīgar qaumoñ se alag rakhtī hai. Us ke qawānīn dūsri tamām qaumoñ se muḳhtalif haiñ, aur us ke afrād bādshāh ke qawānīn ko nahīñ mānte. Munāsib nahīñ ki bādshāh unheñ bardāsht karen!”

9 Agar bādshāh ko manzūr ho to elān karen ki is qaum ko halāk kar diyā jāe. Tab maiñ shāhī ḳhazānoñ meñ 3,35,000 kilogrām chāñdī jamā karā dūngā.”

10 Bādshāh ne apnī unglī se wuh angūṭhī utārī jo shāhī muhr lagāne ke lie istemāl hotī thī aur use Yahūdiyoñ ke dushman Hāmān bin Hammadātā Ajājī ko de kar 11 kahā, “Chāñdī aur qaum āp hī kī haiñ, us ke sāth wuh kuchh karen jo āp ko achchhā lage.”

12 Pahle mahīne ke 13weñ din ‡ Hāmān ne shāhī muharrīroñ ko bulāyā tāki wuh us kī tamām hidāyāt ke mutābiq ḳhat likh kar bādshāh ke gawarnaroñ, sūboñ ke dīgar hākimoñ aur tamām qaumoñ ke buzurgoñ ko bhejeñ. Yih ḳhat har qaum ke apne tarz-e-tahrīr aur apnī zabān meñ qalamband hue. Unheñ

---

* 3:7 Aprail tā Maī. † 3:7 7 Mārch, 473 q m. ‡ 3:12 17 Aprail.

bādshāh kā nām le kar likhā gayā, phir shāhī angūṭhī kī muhr un par lagāī gai. Un meñ zail kā elān kiyā gayā.

¹³ “Ek hī din meñ tamām Yahūdiyoñ ko halāk aur pūre taur par tabāh karnā hai, ḳhāh chhoṭe hoñ yā baṛe, bachche hoñ yā aurateñ. Sāth sāth un kī milkiyat bhī zabt kar lī jāe.” Is ke lie 12weñ mahīne Adār kā 13wāñ din § muqarrar kiyā gayā.

Yih elān tezrau qāsidoñ ke zariye saltanat ke tamām sūboñ meñ pahuñchāyā gayā ¹⁴ tāki us kī tasdiq qānūnī taur par kī jāe aur tamām qaumeñ muqarrarā din ke lie taiyār hoñ.

¹⁵ Bādshāh ke hukm par qāsidi chal nikle. Yih elān Sosan ke qile meñ bhī kiyā gayā. Phir bādshāh aur Hāmān khāne-pīne ke lie baiṭh gae. Lekin pūre shahr meñ halchal mach gai.

4

Mardakī Āstar se Madad Māñgtā Hai

¹ Jab Mardakī ko mālūm huā ki kyā huā hai to us ne ranjish se apne kaproñ ko phar kar tāt kā libās pahan liyā aur sar par rākh ḍāl lī. Phir wuh nikal kar buland āwāz se giryā-o-zārī karte karte shahr meñ se guzarā. ² Wuh shāhī sahan ke darwāze tak pahuñch gayā lekin dāḳhil na huā, kyoñki mātāmī kapre pahan kar dāḳhil hone kī ijāzat nahīñ thī. ³ Saltanat ke tamām sūboñ meñ jahāñ jahāñ bādshāh kā elān pahuñchā wahāñ Yahūdī ḳhūb mātām karne aur rozā rakh kar

---

§ 3:13 7 Mārch.

rone aur giryā-o-zārī karne lage. Bahut-se log tāt kā libās pahan kar rākh meñ leṭ gae.

⁴ Jab Āstar kī naukarāniyoñ aur kḥwājāsarāoñ ne ā kar use ittalā dī to wuh saḡht ghabrā gaī. Us ne Mardakī ko kapṛe bhej die jo wuh apne mātāmī kapṛoñ ke badle pahan le, lekin us ne unheñ qabūl na kiyā. ⁵ Tab Āstar ne Hatāk Kḥwājāsarā ko Mardakī ke pās bhejā tāki wuh mālūm kare ki kyā huā hai, Mardakī aisi harkateñ kyoñ kar rahā hai. (Bādshāh ne Hatāk ko Āstar kī kḥidmat karne kī zimmedārī dī thī.)

⁶ Hatāk shāhī sahan ke darwāze se nikal kar Mardakī ke pās āyā jo ab tak sāth wāle chauk meñ thā. ⁷ Mardakī ne use Hāmān kā pūrā mansūbā sunā kar yih bhī batāyā ki Hāmān ne Yahūdiyoñ ko halāk karne ke lie shāhī kḥazāne ko kitne paise dene kā wādā kiyā hai. ⁸ Is ke alāwā Mardakī ne kḥwājāsarā ko us shāhī farmān kī kāpī dī jo Sosan meñ sādīr huā thā aur jis meñ Yahūdiyoñ ko nest-o-nābūd karne kā elān kiyā gayā thā. Us ne guzārish kī, “Yih elān Āstar ko dikhā kar unheñ tamām hālāt se bāḡhabar kar deñ. Unheñ hidāyat deñ ki bādshāh ke huzūr jāeñ aur us se iltijā karke apnī qaum kī sifārish kareñ.”

⁹ Hatāk wāpas āyā aur Mardakī kī bātoñ kī kḥabar dī. ¹⁰ Yih sun kar Āstar ne use dubārā Mardakī ke pās bhejā tāki use batāe, ¹¹ “Bādshāh ke tamām mulāzim balki sūboñ ke tamām bāshinde jānte haiñ ki jo bhī bulāe baḡhair mahal ke andarūnī sahan meñ bādshāh ke pās āe use sazā-e-maut dī jāegī, kḥāh wuh mard ho yā aurat. Wuh sirf is sūrat meñ bach

jāegā ki bādshāh sone kā apnā asā us kī taraf baṛhāe. Bāt yih bhī hai ki bādshāh ko mujhe bulāe 30 din ho gae haiñ.”

¹² Āstar kā paighām sun kar ¹³ Mardakī ne jawāb wāpas bhejā, “Yih na sochnā ki main shāhī mahal meñ rahtī hūñ, is lie go dīgar tamām Yahūdī halāk ho jāeñ main bach jāūngī.

¹⁴ Agar āp is waqt khāmosh raheñgī to Yahūdī kahīñ aur se rihāī aur chhutkārā pā leñge jabki āp aur āp ke bāp kā gharānā halāk ho jāeñge. Kyā patā hai, shāyad āp isī lie malikā ban gāī haiñ ki aise mauqe par Yahūdīyon kī madad kareñ.”

¹⁵ Āstar ne Mardakī ko jawāb bhejā, ¹⁶ “Ṭhīk hai, phir jāeñ aur Sosan meñ rahne wāle tamām Yahūdīyon ko jamā kareñ. Mere lie rozā rakh kar tīn din aur tīn rāt na kuchh khāeñ, na pieñ. Main bhī apnī naukarāniyon ke sāth mil kar rozā rakhūngī. Is ke bād bādshāh ke pās jāūngī, go yih qānūn ke khilāf hai. Agar marnā hai to mar hī jāūngī.”

¹⁷ Tab Mardakī chalā gayā aur waisā hī kiyā jaisā Āstar ne use hidāyat kī thī.

5

Āstar Bādshāh aur Hāmān ko Dāwat Detī Hai

¹ Tīse din Āstar Malikā apnā shāhī libās pahne hue mahal ke andarūnī sahan meñ dākḥil huī. Yih sahan us hāl ke sāmne thā jis meñ taḥt lagā thā. Us waqt bādshāh darwāze ke muqābil apne taḥt par baiṭhā thā. ² Āstar ko sahan meñ kharī dekh kar wuh khush huā aur sone ke shāhī

asā ko us kī taraf baṛhā diyā. Tab Āstar qarīb āī aur asā ke sire ko chhū diyā. ³ Bādshāh ne us se pūchhā, “Āstar Malikā, kyā bāt hai? Āp kyā chāhtī haiñ? Maiñ use dene ke lie taiyār hūñ, kḥāh saltanat kā ādhā hissā kyoñ na ho!”

⁴ Āstar ne jawāb diyā, “Maiñ ne āj ke lie ziyāfat kī taiyāriyāñ kī haiñ. Agar bādshāh ko manzūr ho to wuh Hāmān ko apne sāth le kar us meñ shirkat karen.”

⁵ Bādshāh ne apne mulāzimoñ ko hukm diyā, “Jaldī karo! Hāmān ko bulāo tāki ham Āstar kī kḥāhish pūrī kar sakeñ.” Chunāñche bādshāh aur Hāmān Āstar kī taiyārshudā ziyāfat meñ sharīk hue. ⁶ Mai pī pī kar bādshāh ne Āstar se pūchhā, “Ab mujhe bataēñ, āp kyā chāhtī haiñ? Wuh āp ko diyā jāegā. Apñī darḥāst pesh karen, kyoñki maiñ saltanat ke ādhe hisse tak āp ko dene ke lie taiyār hūñ.”

⁷ Āstar ne jawāb diyā, “Merī darḥāst aur ārzū yih hai, ⁸ agar bādshāh mujh se kḥush hoñ aur unheñ merī guzārish aur darḥāst pūrī karnā manzūr ho to wuh kal ek bār phir Hāmān ke sāth ek ziyāfat meñ shirkat karen jo maiñ āp ke lie taiyār karūñ. Phir maiñ bādshāh ko jawāb dūngī.”

Mardakī ko Qatl Karne ke lie Hāmān kī Taiyāriyāñ

⁹ Us din jab Hāmān mahal se niklā to wuh baṛā kḥush aur zindādil thā. Lekin phir us kī nazar Mardakī par paṛ gai jo shāhī sahan ke darwāze ke pās baiṭhā thā. Na wuh kharā huā, na Hāmān ko dekh kar kāñp gayā. Hāmān lāl-pīlā ho gayā,

10 lekin apne āp par qābū rakh kar wuh chalā gayā.

Ghar pahuñch kar wuh apne doston aur apnī bīwī Zarish ko apne pās bulā kar ¹¹ un ke sāmne apnī zabardast daulat aur muta'addid beṭoñ par shekhī mārne lagā. Us ne unheñ un sāre mauqoñ kī fahrist sunāi jin par bādshāh ne us kī izzat kī thī aur faḡhr kiyā ki bādshāh ne mujhe tamām bāqī shurāfā aur afsaron se zyādā ūñchā ohdā diyā hai. ¹² Hāmān ne kahā, “Na sirf yih, balki āj Āstar Malikā ne aisī ziyāfat kī jis meñ bādshāh ke alāwā sirf main hī sharīk thā. Aur mujhe malikā se kal ke lie bhī dāwat milī hai ki bādshāh ke sāth ziyāfat meñ shirkat karūñ. ¹³ Lekin jab tak Mardakī Yahūdī shāhī mahal ke sahan ke darwāze par baiṭhā nazar ātā hai main chain kā sāns nahīn lūngā.”

¹⁴ Us kī bīwī Zarish aur bāqī azīzoñ ne mashwarā diyā, “Sūlī banwāeñ jis kī ūñchāi 75 fuṭ ho. Phir kal subah-sawere bādshāh ke pās jā kar guzārish kareñ ki Mardakī ko us se laṭkāyā jāe. Is ke bād āp tasallī se bādshāh ke sāth jā kar ziyāfat ke maze le sakte haiñ.” Yih mansūbā Hāmān ko achchhā lagā, aur us ne sūlī taiyār karwāi.

6

Bādshāh Mardakī kī Izzat Kartā Hai

¹ Us rāt bādshāh ko nīnd na āi, is lie us ne hukm diyā ki wuh kitāb lāi jāe jis meñ rozānā hukūmat ke aham wāqiyāt likhe jāte haiñ. Us meñ se parhā gayā ² to is kā bhī zikr huā ki Mardakī ne kis tarah bādshāh ko

donoñ khwājāsarāoñ Bigtānā aur Tarsh ke hāth se bachāyā thā, ki jab shāhī kamroñ ke in pahredāroñ ne Akhaswerus ko qatl karne kī sāzish kī to Mardakī ne bādshāh ko ittalā dī thī. ³ Jab yih wāqiyā paṛhā gayā to bādshāh ne pūchhā, “Is ke ewaz Mardakī ko kyā ezāz diyā gayā?” Mulāzimoñ ne jawāb diyā, “Kuchh bhī nahīñ diyā gayā.”

⁴ Usī lamhe Hāmān mahal ke bairūnī sahan meñ ā pahuñchā thā tāki bādshāh se Mardakī ko us sūlī se laṭkāne kī ijāzat māñge jo us ne us ke lie banwāī thī. Bādshāh ne sawāl kiyā, “Bāhar sahan meñ kaun hai?” ⁵ Mulāzimoñ ne jawāb diyā, “Hāmān hai.” Bādshāh ne hukm diyā, “Use andar āne do.”

⁶ Hāmān dākḥil huā to bādshāh ne us se pūchhā, “Us ādmī ke lie kyā kiyā jāe jis kī bādshāh khās izzat karnā chāhe?” Hāmān ne sochā, “Wuh merī hī bāt kar rahā hai! Kyoñki merī nisbat kaun hai jis kī bādshāh zyādā izzat karnā chāhtā hai?” ⁷ Chunāñche us ne jawāb diyā, “Jis ādmī kī bādshāh khās izzat karnā chāheñ ⁸ us ke lie shāhī libās chunā jāe jo bādshāh khud pahan chuke hoñ. Ek ghoṛā bhī lāyā jāe jis kā sar shāhī sajāwaṭ se sajā huā ho aur jis par bādshāh khud sawār ho chuke hoñ. ⁹ Yih libās aur ghoṛā bādshāh ke ālātārīn afsaroñ meñ se ek ke sapurd kiyā jāe. Wuhī us shaḥs ko jis kī bādshāh khās izzat karnā chāhte haiñ kapṛe pahnāe aur use ghoṛe par biṭhā kar shahr ke chauk meñ se guzāre. Sāth sāth wuh us ke āge āge chal kar elān kare, ‘Yihī us ke sāth kiyā jātā hai jis kī izzat bādshāh karnā chāhte haiñ.’ ”

¹⁰ Aḳhaswerus ne Hāmān se kahā, “Phir jaldī karen, Mardakī Yahūdī shāhī sahan ke darwāze ke pās baiṭhā hai. Shāhī libās aur ghoṛā mangwā kar us ke sāth aisā hī sulūk karen. Jo bhī karne kā mashwarā āp ne diyā wuhī kuchh karen, aur dhyān deñ ki is meñ kisī bhī chīz kī kamī na ho!”

¹¹ Hāmān ko aisā hī karnā parā. Shāhī libās ko chun kar us ne use Mardakī ko pahnā diyā. Phir use bādshāh ke apne ghoṛe par biṭhā kar us ne use shahr ke chauk meñ se guzārā. Sāth sāth wuh us ke āge āge chal kar elān kartā rahā, “Yihī us shaḳhs ke sāth kiyā jātā hai jis kī izzat bādshāh karnā chāhtā hai.” ¹² Phir Mardakī shāhī sahan ke darwāze ke pās wāpas āyā.

Lekin Hāmān udās ho kar jaldī se apne ghar chalā gayā. Sharm ke māre us ne muñh par kapṛā ḍāl liyā thā. ¹³ Us ne apnī bīwī Zarish aur apne dostoñ ko sab kuchh sunāyā jo us ke sāth huā thā. Tab us ke mushīroñ aur bīwī ne us se kahā, “Āp kā beṛā ḡharq ho gayā hai, kyonki Mardakī Yahūdī hai aur āp us ke sāmne shikast khāne lage haiñ. Āp us kā muqābalā nahīn kar sakeñge.”

¹⁴ Wuh abhī us se bāt kar hī rahe the ki bādshāh ke ḳhwājāsarā pahuñch gae aur use le kar jaldī jaldī Āstar ke pās pahuñchāyā. Ziyāfat taiyār thī.

7

Hāmān kā Satyānās

¹ Chunāñche bādshāh aur Hāmān Āstar Malikā kī ziyāfat meñ sharīk hue. ² Mai pīte waqt bādshāh ne pahle din kī tarah ab bhī pūchhā,

“Āstar Malikā, ab batāen, āp kyā chāhtī haiñ? Wuh āp ko diyā jāegā. Apnī darḡhāst pesh karen, kyonki main saltanat ke ādhe hisse tak āp ko dene ke lie taiyār hūñ.”

³ Malikā ne jawāb diyā, “Agar bādshāh mujh se ḡhush hoñ aur unheñ merī bāt manzūr ho to merī guzārish pūrī karen ki merī aur merī qaum kī jān bachī rahe. ⁴ Kyonki mujhe aur merī qaum ko un ke hāth bech ḡālā gayā hai jo hameñ tabāh aur halāk karke nest-o-nābūd karnā chāhte haiñ. Agar ham bik kar ḡhulām aur launḡiyāñ ban jāte to main ḡhāmosh rahtī. Aisī koī musībat bādshāh ko tang karne ke lie kāfī na hotī.”

⁵ Yih sun kar Aḡhaswerus ne Āstar se sawāl kiyā, “Kaun aisī harkat karne kī jurrat kartā hai? Wuh kahāñ hai?” ⁶ Āstar ne jawāb diyā, “Hamārā dushman aur muḡhālif yih sharīr ādmī Hāmān hai!”

Tab Hāmān bādshāh aur malikā se dahshat khāne lagā. ⁷ Bādshāh āg-bagūlā ho kar kharā ho gayā aur mai ko chhoḡ kar mahal ke bāḡh meñ ṡahalne lagā. Hāmān pīchhe rah kar Āstar se iltijā karne lagā, “Merī jān bachāen” kyonki use andāzā ho gayā thā ki bādshāh ne mujhe sazā-e-maut dene kā faislā kar liyā hai.

⁸ Jab bādshāh wāpas āyā to kyā deḡhtā hai ki Hāmān us sofe par gir gayā hai jis par Āstar ṡek lagāe baiṡhī hai. Bādshāh garjā, “Kyā yih ādmī yihīñ mahal meñ mere huzūr malikā kī ismatdarī karnā chāhtā hai?” Jyon hī bādshāh ne yih alfāz kahe mulāzimoñ ne Hāmān ke muñh par kapṡā ḡāl diyā. ⁹ Bādshāh kā ḡhwājāsarā

Ḳharbūnāh bol uṭhā, “Hāmān ne apne ghar ke qarīb sūlī taiyār karwāī hai jis kī ūnchāī 75 fuṭ hai. Wuh Mardakī ke lie banwāī gaī hai, us shaḳhs ke lie jis ne bādshāh kī jān bachāī.” Bādshāh ne hukm diyā, “Hāmān ko us se laṭkā do.”

¹⁰ Chunāñche Hāmān ko usī sūlī se laṭkā diyā gayā jo us ne Mardakī ke lie banwāī thī. Tab bādshāh kā ḡhussā ṭhandā ho gayā.

8

Aḳhaswerus Yahūdiyoñ kī Madad Kartā Hai

¹ Usī din Aḳhaswerus ne Āstar Malikā ko Yahūdiyoñ ke dūshman Hāmān kā ghar de diyā. Phir Mardakī ko bādshāh ke sāmne lāyā gayā, kyoñki Āstar ne use batā diyā thā ki wuh merā rishtedār hai. ² Bādshāh ne apnī unglī se wuh angūṭhī utārī jo muhr lagāne ke lie istemāl hotī thī aur jise us ne Hāmān se wāpas le liyā thā. Ab us ne use Mardakī ke hawāle kar diyā. Us waqt Āstar ne use Hāmān kī milkiyat kā nigarān bhī banā diyā.

³ Ek bār phir Āstar bādshāh ke sāmne gir gaī aur ro rō kar iltamās karne lagī, “Jo sharīr mansūbā Hāmān Ajājī ne Yahūdiyoñ ke ḳhilāf bāndh liyā hai use rok deñ.” ⁴ Bādshāh ne sone kā apnā asā Āstar kī taraf baḳhāyā, to wuh uṭh kar us ke sāmne khaṛī ho gaī. ⁵ Us ne kahā, “Agar bādshāh ko bāt achchhī aur munāsib lage, agar mujhe un kī mehrbānī hāsīl ho aur wuh mujh se ḳhush hoñ to wuh Hāmān bin Hammadātā Ajājī ke us farmān ko mansūḳh karen jīs ke

mutābiq saltanat ke tamām sūboñ meñ rahne wāle Yahūdiyoñ ko halāk karnā hai. ⁶ Agar merī qaum aur nasl musībat meñ phañs kar halāk ho jāe to maiñ yih kis tarah bardāsht karūñgī?”

⁷ Tab Aḳhaswerus ne Āstar aur Mardakī Yahūdī se kahā, “Maiñ ne Āstar ko Hāmān kā ghar de diyā. Use ḳhud maiñ ne Yahūdiyoñ par hamlā karne kī wajah se phañsī dī hai. ⁸ Lekin jo bhī farmān bādshāh ke nām meñ sādir huā hai aur jis par us kī angūṭhī kī muhr lagī hai use mansūḳh nahīñ kiyā jā saktā. Lekin āp ek aur kām kar sakte haiñ. Mere nām meñ ek aur farmān jāri karen jis par merī muhr lagī ho. Use apnī tasallī ke mutābiq yoñ likheñ ki Yahūdī mahfūz ho jāeñ.”

⁹ Usī waqt bādshāh ke muharrir bulāe gae. Tisre mahīne sīwān kā 23wāñ dīn * thā. Unhoñ ne Mardakī kī tamām hidāyāt ke mutābiq farmān likh diyā jise Yahūdiyoñ aur tamām 127 sūboñ ke gawarnaroñ, hākimoñ aur ra'isoñ ko bhejnā thā. Bhārat se le kar Ethopiyā tak yih farmān har sūbe ke apne tarz-e-tahrīr aur har qaum kī apnī zabān meñ qalamband thā. Yahūdī qaum ko bhī us ke apne tarz-e-tahrīr aur us kī apnī zabān meñ farmān mil gayā. ¹⁰ Mardakī ne yih farmān bādshāh ke nām meñ likh kar us par shāhī muhr lagāī. Phir us ne use shāhī ḍāk ke tezraftār ghoṛoñ par sawār qāsidoñ ke hawāle kar diyā. Farmān meñ likhā thā,

¹¹ “Bādshāh har shahr ke Yahūdiyoñ ko apne difā ke lie jamā hone kī ijāzat dete haiñ. Agar muḳhtalif qaumoñ aur sūboñ ke dushman un

---

* 8:9 25 Jūn.

par hamlā karen to Yahūdiyon ko unheñ bāl-bachchoñ samet tabāh karne aur halāk karke nest-o-nābūd karne kī ijāzat hai. Nīz, wuh un kī milkiyat par qabzā kar sakte haiñ. ¹² Ek hī din yānī 12weñ mahīne Adār ke 13weñ din † Yahūdiyon ko bādshāh ke tamām sūboñ meñ yih kuchh karne kī ijāzat hai.”

¹³ Har sūbe meñ farmān kī qānūnī tasdīq karnī thī aur har qaum ko is kī khabar pahuñchānī thī tāki muqarrarā din Yahūdī apne dushmanon se intaqām lene ke lie taiyār hoñ. ¹⁴ Bādshāh ke hukm par tezrau qāsīd shāhī dāk ke behtarīn ghoṛon par sawār ho kar chal paṛe. Farmān kā elān Sosan ke qile meñ bhī huā.

¹⁵ Mardakī qirmizī aur safed rang kā shāhī libās, nafīs katān aur arghawānī rang kī chādar aur sar par sone kā baṛā tāj pahne hue mahal se niklā. Tab Sosan ke bāshinde nāre lagā lagā kar khushī manāne lage. ¹⁶ Yahūdiyon ke lie āb-o-tāb, khushī-o-shādmānī aur izzat-o-jalāl kā zamānā shurū huā. ¹⁷ Har sūbe aur har shahr meñ jahān bhī bādshāh kā nayā farmān pahuñch gayā, wahān Yahūdiyon ne khushī ke nāre lagā lagā kar ek dūsre kī ziyāfat kī aur jashn manāyā. Us waqt dūsre qaumon ke bahut-se log Yahūdī ban gae. Kyonki un par Yahūdiyon kā khauf chhā gayā thā.

9

Yahūdī Badlā Lete Haiñ

---

† 8:12 7 Mārch.

¹ Phir 12weñ mahīne Adār kā 13wāñ din * ā gayā jab bādshāh ke farmān par amal karnā thā. Dushmanoñ ne us din Yahūdiyoñ par ghālib āne kī ummīd rakhī thī, lekin ab is ke ulaṭ huā, Yahūdī khud un par ghālib āe jo un se nafrat rakhte the. ² Saltanat ke tamām sūboñ meñ wuh apne apne shahroñ meñ jamā hue tāki un par hamlā karen jo unheñ nuqsān pahuñchānā chāhte the. Koī un kā muqābalā na kar sakā, kyoñki dīgar tamām qaumoñ ke log un se ḍar gae the. ³ Sāth sāth sūboñ ke shurafā, gawarnaroñ, hākimoñ aur dīgar shāhī afsaroñ ne Yahūdiyoñ kī madad kī, kyoñki Mardakī kā khauf un par tāri ho gayā thā, ⁴ aur darbār meñ us ke ūñche ohde aur us ke barhte hue asar-orasūkh kī khabar tamām sūboñ meñ phail gāi thī.

⁵ Us din Yahūdiyoñ ne apne dushmanoñ ko talwār se mār ḍālā aur halāk karke nest-o-nābūd kar diyā. Jo bhī un se nafrat rakhtā thā us ke sāth unhoñ ne jo jī chāhā sulūk kiyā. ⁶ Sosan ke qile meñ unhoñ ne 500 ādmiyoñ ko mār ḍālā, ⁷⁻¹⁰ nīz Yahūdiyoñ ke dushman Hāmān ke 10 beṭoñ ko bhī. Un ke nām Parshandātā, Dalfūn, Aspātā, Porātā, Adaliyāh, Arīdātā, Parmashtā, Arīsī, Aridī aur Waizātā the. Lekin Yahūdiyoñ ne un kā māl na lūṭā.

¹¹ Usī din bādshāh ko ittalā dī gāi ki Sosan ke qile meñ kitne afrād halāk hue the. ¹² Tab us ne Āstar Malikā se kahā, “Sirf yahān Sosan ke qile meñ Yahūdiyoñ ne Hāmān ke 10 beṭoñ ke alāwā 500 ādmiyoñ ko maut ke ghāṭ utār

---

* 9:1 7 Mārch.

diyā hai. To phir unhoñ ne dīgar sūboñ meñ kyā kuchh na kiyā hogā! Ab mujhe bataēñ, āp mazīd kyā chāhtī haiñ? Wuh āp ko diyā jāegā. Apnī darḳhāst pesh karēñ, kyoñki wuh pūrī kī jāegī.” ¹³ Āstar ne jawāb diyā, “Agar bādshāh ko manzūr ho to Sosan ke Yahūdiyoñ ko ijāzat dī jāe ki wuh āj kī tarah kal bhī apne dushmanoñ par hamlā karēñ. Aur Hāmān ke 10 beṭoñ kī lāsheñ sūlī se laṭkāī jāēñ.”

¹⁴ Bādshāh ne ijāzat dī to Sosan meñ is kā elān kiyā gayā. Tab Hāmān ke 10 beṭoñ ko sūlī se laṭkā diyā gayā, ¹⁵ aur agle din yānī mahīne ke 14weñ din † shahr ke Yahūdī dubārā jamā hue. Is bār unhoñ ne 300 ādmiyoñ ko qatl kiyā. Lekin unhoñ ne kisī kā māl na lūṭā.

¹⁶⁻¹⁷ Saltanat ke sūboñ ke bāqī Yahūdī bhī mahīne ke 13weñ din ‡ apne difā ke lie jamā hue the. Unhoñ ne 75,000 dushmanoñ ko qatl kiyā lekin kisī kā māl na lūṭā thā. Ab wuh dubārā chain kā sāns le kar ārām se zindagī guzār sakte the. Agle din unhoñ ne ek dūsre kī ziyāfat karke ḳhushī kā baṛā jashn manāyā. ¹⁸ Sosan ke Yahūdiyoñ ne mahīne ke 13weñ aur 14weñ din jamā ho kar apne dushmanoñ par hamlā kiyā thā, is lie unhoñ ne 15weñ din ḳhushī kā baṛā jashn manāyā. ¹⁹ Yihī wajah hai ki dehāt aur khule shahroñ meñ rahne wāle Yahūdī āj tak 12weñ mahīne ke 14weñ din § jashn manāte hue ek dūsre kī ziyāfat karte aur ek dūsre ko tohfe dete haiñ.

Īd-e-Pūrīm kī Ibtidā

† **9:15** 8 Mārch. ‡ **9:16-17** 7 Mārch. § **9:19** Farwarī tā Mārch.

²⁰ Jo kuchh us waqt huā thā use Mardakī ne qalamband kar diyā. Sāth sāth us ne Fārsī saltanat ke qarībī aur dūr-darāz ke tamām sūboñ meñ ābād Yahūdiyoñ ko khat likh die ²¹ jin meñ us ne elān kiyā, “Ab se sālānā Adār mahīne ke 14weñ aur 15weñ din jashn manānā hai. ²² K̄hushī manāte hue ek dūsre kī ziyāfat karnā, ek dūsre ko tohfe denā aur ḡhariboñ meñ k̄hairāt taqsīm karnā, kyonki in dinon ke daurān āp ko apne dushmanon se sukūn hāsīl huā hai, āp kā dukh sukh meñ aur āp kā mātām shādmānī meñ badal gayā.”

²³ Mardakī kī in hidāyāt ke mutābiq in do dinon kā jashn dastūr ban gayā.

²⁴⁻²⁶ Īd kā nām ‘Pūrīm’ paṛ gayā, kyonki jab Yahūdiyoñ kā dushman Hāmān bin Hammadātā Ajājī un sab ko halāk karne kā mansūbā bāndh rahā thā to us ne Yahūdiyoñ ko mārne kā sab se mubārak din mālūm karne ke lie qurā banām pūr ḍāl diyā. Jab Aḡhaswerus ko sab kuchh mālūm huā to us ne hukm diyā ki Hāmān ko wuh sazā dī jāe jis kī taiyāriyān us ne Yahūdiyoñ ke lie kī thīn. Tab use us ke beṭon samet phānsī se laṭkāyā gayā.

Chūnki Yahūdī is tajrabe se guzare the aur Mardakī ne hidāyat dī thī ²⁷ is lie wuh muttāfiq hue ki ham sālānā isī waqt yih do din ain hidāyāt ke mutābiq manāenge. Yih dastūr na sirf hamārā farz hai, balki hamārī aulād aur un ḡhairyahūdiyoñ kā bhī jo Yahūdī mazhab meñ sharīk ho jāenge. ²⁸ Lāzim hai ki jo kuchh huā hai har nasl aur har k̄hāndān use yād karke manātā rahe, k̄hāh wuh kisī bhī sūbe yā shahr

meñ kyoñ na ho. Zarūrī hai ki Yahūdī Pūrīm kī Īd manāne kā dastūr kabhī na bhūleñ, ki us kī yād un kī aulād meñ se kabhī bhī miṭ na jāe.

²⁹ Malikā Āstar bint Abiḵhail aur Mardakī Yahūdī ne pūre iḵhtiyār ke sāth Pūrīm kī Īd ke bāre meñ ek aur ḵhat likh diyā tāki us kī tasdiq ho jāe. ³⁰ Yih ḵhat Fārsī saltanat ke 127 sūboñ meñ ābād tamām Yahūdiyoñ ko bhejā gayā. Salāmatī kī duā aur apnī wafādārī kā izhār karne ke bād ³¹ malikā aur Mardakī ne unheñ dubārā hidāyat kī, “Jis tarah ham ne farmāyā hai, yih īd lāziman muta'ayyin auqāt ke ain mutābiq manānī hai. Ise manāne ke lie yoñ muttāfiq ho jāeñ jis tarah āp ne apne aur apnī aulād ke lie rozā rakhne aur mātām karne ke din muqarrar kie haiñ.” ³² Apne is farmān se Āstar ne Pūrīm kī Īd aur use manāne ke qawāyd kī tasdiq kī, aur yih tāriḵhī kitāb meñ darj kiyā gayā.

10

Mardakī Apnī Qaum kā Sahārā Banā Rahtā Hai

¹ Bādshāh ne pūrī saltanat ke tamām mamālik par sāhili ilāqoñ tak ṭaiks lagāyā. ² Us kī tamām zabardast kāmyābiyoñ kā bayān ‘Shāhān-e-Mādī-o-Fāras kī Tāriḵh’ kī kitāb meñ kiyā gayā hai. Wahāñ is kā bhī pūrā zikr hai ki us ne Mardakī ko kis ūñche ohde par fāyz kiyā thā. ³ Mardakī bādshāh ke bād saltanat kā sab se ālā afsar thā. Yahūdiyoñ meñ wuh muazzaz thā, aur wuh us kī baṛī qadar karte the, kyonki wuh

apnī qaum kī bahbūdī kā tālib rahtā aur tamām
Yahūdiyōn ke haq meñ bāt kartā thā.

Kitab-i Muqaddas
The Holy Bible in Urdu, Urdu Geo Version, Roman
Script

copyright © 2019 Urdu Geo Version

Language: (Urdu)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

123ff8cb-27b3-5817-a02a-22e67145fd30